



2025-03-30

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

li.remissvar@regeringskansliet.se
li.dl@regeringskansliet.se

**Svenska Jägarförbundets remissvar gällande *Betänkande
Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd, dnr
LI2024/01638***

Svenska Jägarförbundet, nedan kallat förbundet, begränsar i huvudsak sitt yttrande till de delar av utredningen som berör vilt, viltskador och angränsande områden. Förbundet lämnar dock några övergripande synpunkter på utredningens förslag.

Sammanfattning av yttrande över utredningens skarpa förslag

- Förbundet avstyrker bestämt förslaget om att införa skyddsjakt utan tillstånd från länsstyrelsen på hjort och rådjur då det skulle leda till stort lidande för kid och kalvar och skulle förstöra incitamentet för samarbete och förvaltning inom kronskötselområde.
- Förbundet motsätter sig inte att Jordbruksverket ges i uppdrag att utreda effekterna av viltskador, förutsatt att en sådan utredning är partssammansatt.
- Förbundet tillstyrker förslaget om att sänka referensvärdet för varg så långt som våra internationella förpliktelser tillåter.
- Förbundet tillstyrker förslaget om att höja ersättningsnivåerna för rovdjursrivna tamdjur och för stängsling
- Förbundet föreslår en förstärkning av lagstiftning kring exponering av animaliska biprodukter på återvinningsanläggningar och liknade.



Allmänna synpunkter

Förbundet har förståelse för att svensk animalieproduktion som konkurrerar på en öppen marknad inte ska belastas med onödig byråkrati och kostnader. Förslag som syftar till att minska produktionskostnader behöver dock alltid vägas mot djurvälståndet och mot påverkan på närmiljön. Kortsiktiga ekonomiska vinster för enskilda och för branschen som helhet kan inte tillåtas äventyra andra viktiga intressen som biologisk mångfald, djurskydd och möjligheten att hålla livskraftiga viltstammar. Förbundet menar att flera av de skrivningar kring vilt och viltskador som finns i utredningen är grovt generaliserande, nyansering saknas alltför ofta. Ordet viltskador återfinns 42 gånger i utredningen, medan en avvägning mot viltet som resurs saknas helt.

Förbundet noterar att flera av experterna i utredningen har lämnat särskilt yttrande och att den gemensamma nämnaren bland dessa är att de saknar riktig analys av hur förslagen påverkar djurskyddet, fokuset har varit på ekonomiska vinster. Förbundet kan inte bedöma vad som är rimligt men ser risker i att sänka djurskyddskraven eftersom det i förlängningen kan påverka konsumenternas vilja att köpa svenska animalieprodukter negativt. Den som inte ser stora skillnader i djurvälstånd kan lika gärna välja ett ännu billigare alternativ från andra länder.

På samma sätt riskerar animalieproduktionen och jordbruk generellt att få en negativ stämpel om inte den tar hänsyn till konsekvenserna för den biologiska mångfalden och viltet. Vi ser redan idag att det finns en stor intressekonflikt kopplad till odling, bete och vilda djur. En konflikt som många gånger handlar om att markägare och jordbruksarrendatorer har helt olika syn på viltstammarnas storlek.

Vi har förlorat många arter från det småbrutna åkerlandskapet på 50-60 talet till dagens stora åkerlandskap med monokulturer. Insekter som fjärilar, har minskat radikalt, markhäckande arter som lärkor, tofsvipor är snart ett minne blott. Rapphönsstammen har på många ställen i Europa minskat med 90-95% pga. det storskaliga jordbruket. Effektiviseringsförslag inom all lantbruksnäring måste enligt förbundet ta hänsyn till biologisk mångfald.

Mot bakgrund av det ovan sagda anser förbundet att fokus för utredningen i större grad borde vara att verka för att övriga länder inom den europeiska gemenskapen höjer sina krav för djurskydd, antibiotikaanvändning och beteskrav istället för att föreslå regeländringar som innebär minskade krav i Sverige.



4.9.4 Viltskador

Begreppet "viltskador" används flitigt i utredningen men också oerhört generellt, vilket inte tydligt speglar verkligheten. Utredaren gör liten skillnad mellan områden med fem klövvilt per 1000 hektar eller områden med 500 klövvilt per 1000 hektar. Hänsyn tas inte heller till att det finns markägare med olika mål för sitt ägande. Många fastighetsägare ser jakt och starka viltstammar som något positivt. Det finns naturligtvis områden, stora som små, som har ett betydande betestryck och viltskador. Men sådana problem kan inte enkelt skalas upp till läns- och nationell nivå.

Utredaren lyfter i fråga om viltskador fram den så kallade Viltskadekommissionens rapport (*Viltskadornas påverkan på samhället, livsmedelsproduktion, skogsproduktion och trafik. 2022*) som fakta. Det bör därför tydligt sägas att rapporten är en partsinlägga från näringen självt, inte en brett sammansatt utredning där alla parter fått tillfälle att påverka innehåll, analyser och resultat. Rapportens beräkningar och slutsatser har också fått kraftig kritik.

Grunden för beräkningar utgörs av lantbrukarnas egna bedömningar av skador, således inte utifrån en vedertagen skadebedömningsmetod.

Det bör också uppmärksammas att det i de delar av landet som har de högsta vilttätheterna inte sällan handlar om olika målbild mellan större markägare och jordbruksarrendatorer. Den konflikten har tillåtits påverka hela debatten. I stället för att lösa det mellan parterna har problemet applicerats på stora delar av Sverige med betydligt lägre vilttätheter.

Utredningen anger att vildsvinen utgör det största problemet, därefter sägs älg, dovhjort, kronhjort och gäss vara de största skadegörarna. Förbundet ifrågasätter påståendet om att älgen generellt skulle vara en så stor skadegörare på gröda i landet. Älgstammarna har på senare år minskat kraftigt och jakt ställs till och med in i hela älgskötselområden och även på älgförvaltningsområdesnivå finns områden där jakten är synnerligen begränsad.

Livsmedelsproduktion måste som redan påpekats ske i samklang med naturen i övrigt. Den som producerar grödor, attraktiva för viltet, måste därför acceptera viss skada. Jordbrukare måste också anpassa sina grödor efter de naturgivna förutsättningarna, vilket innebär att till exempel mindre åkrar omslutas av skog kanske inte lämpar sig för grödor som alla vet lockar vilt från stora områden.

I avsnittet gällande ASF (afrikansk svinpest sid 142) pekar utredaren på att en reducering av vildsvinsstammen skulle minska risken av etablering och smittspridningen av ASF.

Förbundet menar att påståendet står stick i stäv mot det ansvariga myndigheter anger. Förbundet hänvisar till den skrivelse från Naturvårdsverket 2024-10-31



(Ärendenummer NV-02007-24), (*Incitament till vildsvinsjakt och åtgärdsplan för genomförande Delredovisning av ett regeringsuppdrag om att ta fram en åtgärdsplan för effektiv vildsvinsförvaltning. LI2023/00533 (delvis) LI2023/03398 (delvis) LI2024/00452 Sidan 13).*

I redovisningen av regeringsuppdraget bedömdes att en generell reduktion av vildsvinsstammen i Sverige, inom de gränser som är praktiskt genomförbara, inte minskar risken för introduktion av ASF i landet.

Naturvårdsverket påpekar att, *“I särskilt utpekade områden kan dock åtgärder för att lokalt reducera eller stabilisera vildsvinsstammen, i kombination med biosäkerhetsåtgärder i tamgrisbesättningar, minska risken för introduktion, etablering och spridning av sjukdomen”*. En sänkning av vildsvinsstammen på nationell nivå minskar således inte risken för introduktion och spridning av sjukdomen. I syfte att minska risken för introduktion av ASF i Sverige anser förbundet att proaktivt arbetet läggs för att förhindra att kontaminerat livsmedel inte kommer innanför landets gränser. Vidare bör lagstiftningen kompletteras så att öppna återvinningstationer som tillåter att vildsvin kommer åt animaliska biprodukter förbjuds.

Utreda effekterna av viltskador

Förbundet motsätter sig inte att Jordbruksverket ges i uppdrag att utreda effekterna av viltskador, förutsatt att en sådan utredning är partssammansatt.

Förbundet motsätter sig inte en sådan utredning men förutsätter att en sådan också är partsammansatt och att utredningen ges i uppdrag att även redovisa de positiva värden som starka välmående viltstammar bidrar till. En utredning motsvarande den rapport som den så kallade Viltskadekommissionen presenterade, utan hänsyn till andra samhällsintressen, är meningslös.

4.9.5 Stora rovdjur

Förbundet tillstyrker i huvudsak utredningens förslag kring varg, ersättning och stängsling, men bedömer att virtuella stängsel riskerar att öka skadorna på tamdjur.

Förbundet delar utredningens uppfattning att vargstammen måste hållas på en så låg nivå som våra internationella förpliktelser tillåter för att inte animalieproduktionen ska försvåras alltför mycket. Förbundet delar också uppfattningen att forskning som syftar till nya innovativa grepp för att minska viltskador och rovdjursangrepp bör prioriteras. I det sammanhanget framstår förslaget om att tillåta virtuella stängsel (7.10.2) som kontraproduktivt. Sådana



virtuella stängsel har visserligen flera positiva effekter som lägre kostnad och framför allt kan det möjliggöra mulbete på marker med höga naturvärden, men ger samtidigt rovdjur fritt tillträde till de betande djuren. Sådant stängsel ökar också dramatiskt risken för att hundar angriper tamdjuren.

Mot bakgrund av att de stora rovdjuren, framför allt vargen, sprider sig till nya områden med höga tätheter av tamdjur borde utredningen ha föreslagit någon form av zonerings av vargstammen som innebär att den inte tillåts etablera där. Skrivningar som skulle kunna möjliggöra det finns i Regeringens proposition 2012/13:191, En hållbar rovdjurspolitik. I propositionen anges *att vargens förekomst i län med fäbodbruk, intensiv fårskötsel eller skärgårdar i huvudsak ska begränsas till de områden där den gör minst skada.*

Förbundet delar uppfattning att ersättningen för rovdjursavvisande stängsel bör höjas. Så också för merarbete för gräsröjning.

4.10 Utredarens överväganden och förslag – områden utanför djurskyddsområdet

Förbundet avstyrker bestämt förslaget om utökade skyddsjaktmöjligheter utan särskilt tillstånd från länsstyrelsen på hjort och rådjur.

Utredarens förslag för att lösa utmaningar med livsmedelsproduktionen tar ingen hänsyn till klövviltet och dess behov. Precis som för tamdjur har viltet behov av skydd i form av livsmiljöer, foder och att i huvudsak vara i fred under föryngringsperioden och under den mörka delen av dygnet. Mänsklig aktivitet har lett till att många arter har blivit i huvudsak nattaktiva. Förbundet motsätter sig generella skyddsjakts förslag som innebär att arter aldrig får betesro.

I jaktlagen 4§ står det att det ska sörjas för viltet utifrån deras behov. Ansvaret för viltvården vilar delat på markägare och jakträttshavare. Således måste det finnas en acceptans för viltet och dess behov även inom alla lantbruksnäringar.

Hjortdjuren har en helt annan biologi än vildsvin. Rådjur och kronhjort föder sina ungar sen vår eller tidig sommar. Dovahjorten föder sina kalvar mitt i sommaren. De första veckorna följer inte kiden/kalvarna sin geten/hinden. De ligger och trycker i skydd, ofta i högst gräs på vallar. Det är med utredarens förslag uppenbart att getter och hindar med små tryckande kid/kalvar kommer att skjutas med hänvisning till att de betar i grödan, när de i själva verket besöker vallen för att ge di åt sin avkomma. Unga djur som därmed går en kvalfull sväldöd tillmötes.



Förslaget är därför helt orimligt och skulle om det genomfördes strida mot grundparagrafen för all jakt i Sverige (27 § Jaktlagen) som säger att all jakt skall bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande.

Att införa ett regelverk som skapar ett stort lidande för unga moderlösa kid/kalvar skulle aldrig heller kunnat vara förenlig med djurskyddslagstiftningen om de vilda djuren ingått där. Om utredarens expertgrupp hade kompletterats med personer kunniga om vilt och viltförvaltning hade förslaget enligt vår bedömning aldrig ens lagts.

Förbundet vill också påminna om att det redan finns skyddsjaktmöjligheter på hjortkalv under en stor del av året. Den skyddsjakten är begränsad till djur i flock. Utredarens förslag gör alla hjortar, även ensamma, i princip fredlösa året runt då de enligt förslaget kan skjutas i princip var som helst om skada bedöms vara omedelbart förestående.

En näring som i alla lägen sätter ekonomiska intressen främst och inte accepterar vilda djur eller som bidrar till utarmning av den biologiska mångfalden har ingen framtid.

13.5 Konsekvenser

Utredningen har haft som uppdrag att redovisa konsekvenserna av sina förslag. Förbundet konstaterar att utredaren helt utelämnat konsekvenser av att tillåta skyddsjakt på rådjur, dovhjort och kronhjort utan tillstånd från myndighet.

Förbundet vill därför att regeringen uppmärksammar det som sägs ovan i punkt 4.10 om lidande för kid och kalvar.

Vidare på att utredarens förslag om skyddsjakt på enskilda initiativ kan få allvarliga konsekvenser för förvaltningen av kronhjort.

Vuxen kronhjort kan idag enbart jagas inom registrerade kronskötselområden, utom i Skåne med separata regler, efter att länsstyrelsen godkänt en kronskötselplan. I den regleras mål och avskjutning. Att, som utredaren föreslår, inom ramen för samma geografiska områden tillåta i princip fri jakt på åkermark på alla kronhjortar äventyrar hela den gemensamt antagna förvaltningen. Vidare riskerar stora kapitala hjortar att skjutas trots att arten är känslig för överbeskattning av vuxna handjur.

Svenska Jägareförbundet

Carl-Johan Djurstedt Holm
Generalrekreterare

Karl-Johan Brindbergs
Jaktvårdskonsulent